

bataljong

Sterk beleid
voor jonge inwoners

Memorandum 2024

7 krachtlijnen voor sterk lokaal
beleid voor jonge inwoners

Wat is jouw barometer voor goed bestuur?

 De gemeenten beogen om op het lokale niveau duurzaam bij te dragen aan het welzijn van de burgers.

Decreet lokaal bestuur, Art. 1

Duurzaam beleid voeren dat kinderen en jongeren — of zo'n 30% van je burgers — ten goede komt is dus je kerntaak. Maak van het **welbevinden van je jonge inwoners** dé prioritaire keuze. Niet omdat het moet, maar omdat het loont. Voor alle burgers, voor je hele lokale beleid. Als ultieme barometer.

Sterk beleid voor jonge inwoners verbindt. De verschillende gemeenschappen waar kinderen, jongeren en hun gezinnen deel van uitmaken, inwoners in wijken en diensten met dezelfde missie. Het bouwt bruggen tussen opvang, vrije tijd, school, welzijn en openbare ruimte. Een zorgzame buurt, kindvriendelijke mobiliteit, een warme school, een kwalitatieve kinderopvang, jeugd aanbod op maat, de juiste zorgnetwerken, vertrouwen in jongeren... zijn een godsgeschenk aan je jonge inwoners maar ook aan (groot)ouders, leerkrachten, opvoeders, handhavers en ondernemers. Je voorkomt in plaats van te genezen.

Sterk jeugdbeleid bespaart én brengt op. Het zet vroeg aan tot actief burgerschap. Want waar het fijn is om op te groeien, groeit betrokkenheid en investeer je tijd en middelen. Daar blijf je, en sticht je later je gezin. En die nieuwe gezinnen leer je als bestuur opnieuw kennen op het speelplein, tijdens het sportkamp of in het Huis van het Kind.

Praat daarom mét kinderen en jongeren. Niet met enkelen maar met velen. Van peuter tot jong-volwassene, uit tal van verschillende (kwetsbare) contexten. **Neem hun dromen en noden serieus.** Wanneer je daarna iets beslist — in een projectteam, het MAT of het college — vraag je dan heel bewust af: "Welke impact heeft die beslissing op Geoffrey en Fatima die ik gisteren ontmoette?" Op hun leven vandaag. En morgen.

Bouw jij zo mee de stad of gemeente van de toekomst?

Jurgen Sprangers
| directeur Bataljong

COLOFON

Als ledenorganisatie van steden en gemeenten verbindt Bataljong voorvechters van sterk beleid voor jonge inwoners: steden en gemeenten met elkaar, leden met partners en lokale belangen met andere beleidsniveaus. Bruggen bouwen zit in ons DNA. Bataljong inspireert en vormt daarbij jeugdambtenaren, schepenen van jeugd en jeugdleden.

Credits:

Deze tekst kwam tot stand dankzij de waardevolle inbreng van onze leden, partnerorganisaties en stafmedewerkers

Redactie:

Jurgen Sprangers, Tieme Verlinde en Leen Bartholomeus

Vormgeving:

Katrien Dellafaille

Publicatie:

Juni 2023

 Het welbevinden van kinderen is de ultieme barometer voor een gezonde woonomgeving, een democratische gemeenschap en een goed bestuur.

UN Habitat II World Conference on Human Settlements (1996)

6 Basisprincipes voor sterk beleid voor kinderen en jongeren.

Deze 6 principes zijn schatplichtig aan en gebaseerd op de bouwstenen voor lokaal kindvriendelijk beleid.¹ Ze zijn geïdentificeerd als de essentiële onderdelen van een kind- en jeugd vriendelijke stad of gemeente. Het zijn stukken van één puzzel. Alleen als je aan de slag gaat met alle puzzelstukken samen, werk je aan doordacht kindvriendelijk beleid.

Erken je de **diversiteit** onder kinderen en jongeren en in de contexten waarin ze opgroeien?

Beschik je over een participatief gerealiseerde, **krachtige visie** over de stad of gemeente die je wil zijn voor de kinderen en jongeren die er opgroeien? En draag je die visie dagelijks uit in woord en daad?

Voer je een **permanente dialoog** met kinderen en jongeren waarin je hen als volwaardige gesprekspartner erkent en laat je hen je beleid en de samenleving mee vormgeven?

Neem je vanuit je **regierol** de eindverantwoordelijkheid over het realiseren van het kinderrechtenverdrag in samenwerking met middenveld, andere overheden en burgers?

Bouw je laagdrempelige en kwaliteitsvolle **basisvoorzieningen** uit binnen onderwijs, kinderopvang, gezondheidszorg, vrijetijdsbesteding, ruimtelijke planning, mobiliteit...?

Faciliteer je **solidariteit en wederzijdse betrokkenheid** met duurzaam samenleven als doel? Stimuleer je verbinding tussen gemeenschappen en geef je tegengas aan polarisering?

Hou bij elke krachtlijn deze 6 basisprincipes voor sterk beleid voor kinderen en jongeren voor ogen.

¹ <https://www.vlaanderen.be/publicaties/inspiratiekader-voor-een-kindvriendelijke-stad-of-gemeente>

Elk beleidsdomein heeft impact op kinderen en jongeren. 🎯 Maak werk van de brede jeugdreflex en neem impact op alle kinderen en jongeren als gids in je beleidskeuzes.

🌟 Gemeentebreed werken aan jeugdthema's is dé sleutel om succesvol beleid voor jonge inwoners te voeren.

Waarom?

Heel wat thematieken of doelgroepen laten zich niet vatten in sectorale bevoegdheden en vergen een organisatiebrede aanpak. Geïntegreerd werken zorgt voor efficiënter beleid met positieve beleidsimpact.

- Kies op politiek niveau voor **een trans-
versale aanpak**. Vuur dit als schepen van kinderen en jongeren aan bij de collega's.
- **Verhoog structureel de bestuurskracht** voor jonge inwoners. Investeer in ambtelijke jeugdexperten om zo expertise over de leefwereld van kinderen en jongeren in huis uit te bouwen en te onderhouden. Geef hen tijd en mandaat om beleid te adviseren, te netwerken, te ondersteunen en tussen kinderen en jongeren en hun organisaties te staan.
- Duid een **programmaregisseur** kinderen en jongeren aan. Deze ambtenaar vertegenwoordigt 'jeugd' op alle niveaus.
- Nomineer op het **managementteam** de ambassadeur van kinderen en jongeren die de brede jeugdreflex² aanvuurt in alle richtingen.
- Start een traject naar **Kindvriendelijke Stad of Gemeente**³ om de brede jeugdreflex in alle beleidsdomeinen te verankeren.

2 <https://bataljong.be/brede-jeugdreflex>

3 <https://www.kindvriendelijkestedenengemeenten.be/home>

Kinderen en jongeren hebben een waardevolle kijk. 🎯 Veranker beleidsparticipatie van jonge inwoners structureel en verrijk zo je beleid.

👉 Kinderen en jongeren (h)erkennen als volwaardige doelgroep van de maatschappij die eerste ervaringsdeskundigen zijn over hun leefwereld.

Waarom?

Jonge inwoners betrekken bij je beleid zorgt voor energie en nieuwe perspectieven. Ze slagen er vaak in om perspectieven én groepen te verbinden. Vrij en niet gehinderd door ingeslepen werkwijzen denken ze innovatief en out of the box.

- Leg mensen en **middelen** vast om een uitgekende **mix aan participatie-initiatieven** op te zetten en bottom-up initiatieven te ondersteunen⁴.
- Organiseer elke drie jaar een **leefwereld-onderzoek** bij een mix van kinderen en jongeren.
- Ondersteun de **jeugdraad** als sterk adviesorgaan en innoveer het concept tot een dynamisch participatie-orgaan.
- Werk outreachend om het perspectief en de noden van kinderen en jongeren in **maatschappelijk kwetsbare situaties** binnen te brengen in het lokaal bestuur.
- Verrijk je beleid met de inzichten uit je participatie-initiatieven. Leg de belangen en wensen van kinderen en jongeren mee in de weegschaal van je afwegingen in beleidskeuzes en **vertaal ze concreet** in je beleidsacties.

⁴ <https://bataljong.be/structurele-participatie>

Vrije tijd is meer dan jeugdwerk en jeugdwerk is meer dan vrije tijd. 🎯 Bied alle kinderen en jongeren kansen op een betekenisvolle vrije tijd.

Alle kinderen en jongeren dezelfde kansen geven, ze mede-eigenaar maken van een ruim vrijetijdsnetwerk aangepast aan hun noden en zo ook werken aan een gezond mentaal welzijn.

Waarom?

Vrije tijd. Twee woorden die doen dromen. Als lokaal bestuur heb je de sleutel in handen. Om vanuit je regierol werk te maken van een kwalitatief geheel van kansen voor vrijetijdsbesteding die een diverse groep kinderen en jongeren als betekenisvol beleeft⁵.

5 <https://bataljong.be/regie-vrije-tijd>

- Zet je **regierol voor buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA)** in om kinderen aansluitend op de schooltijd op een toegankelijke en betaalbare manier speel- en ontwikkelingskansen te bieden in de vrije tijd, vanuit keuzevrijheid en met recht op rust.

- Stimuleer en ondersteun **initiatief van kinderen en jongeren**: bestaand, open en experimenteel jeugd(welzijns)werk, fuiven en evenementen, jeugdcultuur... Bied erkenning, budget, infrastructuur, logistieke steun en advies.
- Maak het verenigingen en organisatoren van evenementen **administratief zo eenvoudig mogelijk**.
- Werk samen met alle actoren binnen de gemeente en vul hiaten in, op een manier die **complementair** is met het particuliere aanbod.
- **Zorg dat geen enkel kind of jongere drempels ervaart om deel te nemen aan het vrijetijdsaanbod**. Vertrek vanuit het perspectief van de beoogde gebruikers en vermijd onbewust stigmatiseren. Zet aanbod op volgens de 9 B's van toegankelijkheid.⁶
- Rol een geïntegreerd **meerjarenplan jeugdinfrastructuur** uit voor de komende twee legislaturen: participatief, klimaatrobuust met expliciete aandacht voor gedeeld ruimtegebruik, de draagkracht van lokale verenigingen en de uitdagingen van jeugdinfrastructuur in parochiale gebouwen.

6 <https://komaf.be/nl/themas/artikel/de-b-s-van-toegankelijkheid>

Publieke ruimte is ontmoetingsruimte.

🎯 Garandeer nabije groene en open ruimte. Waar kinderen en jongeren welkom zijn om te spelen, rond te hangen en elkaar en anderen te ontmoeten.

💡 Publieke ruimte is voor kinderen en jongeren essentieel. Het is een plek om te zijn, het is sociaal weefsel, ruimte voor experiment, een veilige thuishaven... In die publieke ruimte mogen zijn, waar tolerantie is en er respectvol samengeleefd wordt, is voor kinderen en jongeren van belang.

Waarom?

Openbare binnen- en buitenruimte waar sterk ingezet wordt op het publieke karakter verhoogt de kansen op interculturele en intergenerationele contacten. Bovendien leidt het tot een veel sterkere verbondenheid met de samenleving en de democratie. Het stimuleert solidariteit en gaat polarisering tegen.

- Integreer het **perspectief van kinderen en jongeren** in vormgeving van publieke ruimte. Hou rekening met de diversiteit onder kinderen en jongeren, zorg bijvoorbeeld dat meisjes zich er ook welkom voelen.
- Zorg voor **speel- en ontmoetingsruimte** specifiek voor kinderen en jongeren (bv. speelterrein, skatepark), en voldoende publieke overdekte buitenruimtes waar jongeren welkom zijn, bv. tijdens middagpauzes van school of als het regent.
- Zorg er tegelijk ook voor dat **alle kinderen en jongeren welkom zijn** in publieke ruimte die voor iedereen bedoeld is (pleinen, parken...)⁷. Initieer ontmoeting tussen verschillende groepen kinderen en jongeren. Stimuleer intergenerationele en -culturele ontmoeting.
- **Stimuleer autonome verplaatsingen** voor kinderen en jongeren, passend bij hun leeftijd en mogelijkheden (naar hobby's, nachtvervoer/uitgaansleven...). Ontwikkel mobiliteitsbeleid op basis van de methodieken en principes in het project Jonge Wegweters⁸.
- Zet in op wederzijds vertrouwen en begrip, samenwerking en duidelijke afspraken tussen kinderen, jongeren, jeugdactoren en **politie**.

⁷ <https://bataljong.be/rondhangen>

⁸ www.jongewegweters.be

Het mentaal welzijn van kinderen en jongeren staat onder druk. 🎯 Versterk de veerkracht van je jonge inwoners met een integraal beleid rond mentaal welbevinden.

Een warme stad/gemeente om zorgeloos op te groeien, waar elk kind en jongere zich goed voelt en aanvaard wordt. Zo'n stad of gemeente brengt veerkrachtige jongeren voort die actief lokaal engagement opnemen en als volwassene trots zijn op hun afkomst.

Waarom?

Het welbevinden van kinderen en jongeren staat sterk onder druk. Eén op de twee jongeren zegt dat corona een impact had op hun mentaal welzijn. Benut als lokaal bestuur je grote potentie aan positieve impact op hun welbevinden door een combinatie van sterke basisvoorzieningen, preventie en eerste lijn.⁹

9 <https://bataljong.be/dwalen-met-een-doel>

- Speel met je beleid in op bewezen beschermende factoren zoals **toegankelijke basisvoorzieningen én aanbod voor sport, spel en ontspanning** waar jongeren mede-eigenaar van zijn.

- Coördineer **preventie**: zorg dat kinderen en jongeren weten waar ze terecht kunnen met hun vragen, ontsluit campagnes en informatie, regisseer het aanbod en bewaak de toegankelijkheid.
- Versterk de **eerste lijn** van JAC, Overkop, TEJO, psychologen, dokters, welzijnswerkers, CLB's... zodat kinderen, jongeren en hun ouders met vragen of problemen op een laagdrempelige manier snel verder geholpen worden.
- Investeer structureel in **outreaching werken**. Ondersteun steun- en brugfiguren in o.a. onderwijs door ze informatie en een netwerk te bieden en aanbod vlot toegankelijk te maken. Organiseer jeugdopbouwwerk om kinderen en jongeren die elders uit de boot vallen te bereiken in hun vrije tijd.
- Bouw aan een **'community of caring'** waarin kinderen en jongeren en hun gezinnen hun bezorgdheden kunnen delen en geholpen worden als dat nodig is. Versterk de samenwerking en het netwerk dat daarvoor nodig is, in en met het netwerk Huis van het Kind, jeugd welzijnsoverleg, Overkopnetwerk op gemeentelijk en intergemeentelijk niveau.

Elk kind dat opgroeit in armoede is er eentje te veel. 🎯 Maak een gedragen transversaal kinderarmoedeplan op.

De rechten van een kind dat opgroeit in armoede staan op zoveel vlakken onder druk. Op de school moeten rekenen voor eten, slechts één paar schoenen hebben, geen toegang tot betaalde vrijetijdsbesteding, niet één week vakantie per jaar, overal net niet bijhoren...

Waarom?

1 op 7 kinderen in Vlaanderen wordt in armoede geboren. Een groeiende groep in een welvarende regio als de onze. Effectief armoedebeleid verhoogt het gezinsinkomen en zet flankerend in op de gevolgen van leven in armoede. Met de hefboomen die je als lokaal bestuur hebt, maak je mee een groot verschil.

- Geef prioriteit aan het bestrijden van kinderarmoede in het strategisch meerjarenplan. Volg op via een **transversaal beleidsplan**, uitgestippeld met kinderen, jongeren en gezinnen in armoede, afgestemd op de wijken of deelgemeentes waar het armoedeprobleem het grootst is.
- Maak werk van een **divers en betaalbaar woonaanbod** afhankelijk van de woonnoden en verbeter de kwaliteit van het woningpatrimonium en de woonomgeving.
- **Ken automatisch rechten toe.** Ga proactief aan de slag met premies en tegemoetkomingen die je als lokaal bestuur zelf beheert. Werk outreachend en ga met mensen op zoek naar waar ze recht op hebben.
- Streef naar **betaalbare, bereikbare, toegankelijke kinderopvang** voor alle gezinnen als één manier om gezinnen met kinderen in de eerste 1.000 dagen ten gronde te ondersteunen.
- Ga voor een **divers en laagdrempelig vrijetijdsaanbod** waar alle kinderen en jongeren leeftijdsgenoten ontmoeten in een voor hen veilige omgeving. Help zo isolement te doorbreken.

Kinderen en jongeren steken de gemeentegrens over. Werk intergemeentelijk samen en win aan bestuurskracht.

 Voor tieners en jongeren zijn gemeentegrenzen onbestaande. Ze steken ze over voor scholing, uitgaan, shoppen, recreatie of hun zoektocht naar de juiste zorg. Regionaal samenwerken is dus de logica zelfde.

Waarom?

Sterk beleid op maat van jongeren weerspiegelt hun intergemeentelijke leefwereld in samenwerkingen tussen lokale besturen. Samen weet je meer. Samen kan je meer. Samen bereik je meer (niche) doelgroepen. Intergemeentelijk samenwerken versterkt het lokale beleid, en creëert aanvullende beleidsopties.¹⁰

10 <https://bataljong.be/publicatie-grenzen-over>

- Ont-moeten is de start. Geef jeugdambtenaren **tijd en mandaat** om intergemeentelijk uit te wisselen. **Smeed banden** tussen schepenen van jeugd in een regio. Zet regionale jeugdruadavonden op.
- Van proberen kan je leren. **Experimenteer** met projectmatige samenwerkingen voor gemeenschappelijke uitdagingen. Een tienerfestival, een leefwereldonderzoek in secundaire scholen, een mobiliteitsactie met De Lijn...
- Veranker wat werkt. Zet een intergemeentelijk samenwerkingsverband (IGS) jeugd op met betrokken bestuurders en ambtenaren. Vraag een **erkenning en subsidie** aan vanaf 2026, maak een beleidsplan op en investeer in een regionale beroepskracht.
- Zet met landelijke gemeentes rond een 'scholengemeente' een **belevingsonderzoek** op samen met de secundaire scholen. Voed het (inter-)gemeentelijk beleid met de resultaten.
- Target **kwetsbare doelgroepen**: zet acties op om hun recht op vrije tijd te garanderen in je regio. Stimuleer samenwerkingen met regionale uitstraling.

7 krachtlijnen voor sterk lokaal beleid voor jonge inwoners.

Elk beleidsdomein heeft impact op kinderen en jongeren.

Maak werk van de brede jeugdreflex en neem impact op alle kinderen en jongeren als gids in je beleidskeuzes.

Kinderen en jongeren hebben een waardevolle kijk.

Veranker beleidsparticipatie van jonge inwoners structureel en verrijk zo je beleid.

Vrije tijd is meer dan jeugdwerk en jeugdwerk is meer dan vrije tijd. Bied alle kinderen en jongeren kansen op een betekenisvolle vrije tijd.

Het mentaal welzijn van kinderen en jongeren staat onder druk. Versterk de veerkracht van je jonge inwoners met een integraal beleid rond mentaal welbevinden.

Publieke ruimte is ontmoetingsruimte. Garandeer nabije groene en open ruimte. Waar kinderen en jongeren welkom zijn om te spelen, rond te hangen en elkaar en anderen te ontmoeten.

Elk kind dat opgroeit in armoede is er één te veel. Maak een transversaal kinderarmoedeplan op.

Kinderen en jongeren steken de gemeentegrens over. Werk intergemeentelijk samen en win aan bestuurskracht.

Hou bij elke krachtlijn deze 6 basisprincipes voor sterk beleid voor kinderen en jongeren voor ogen.

Je verder verdiepen in de 6 basisprincipes en de 7 krachtlijnen?
Benieuwd naar ons memorandum n.a.v. de Vlaamse verkiezingen?

Check www.bataljong.be/verkiezingen-2024

bataljong

#sterkbeleidvoorjongeinwoners

www.bataljong.be

Ossenmarkt 3
2000 Antwerpen

T 03 821 06 06
info@bataljong.be

Vlaanderen
verbeelding werkt